

ГАДААДЫН ЗАРИМ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН УЛС ТӨРИЙН НАМЫН ТАЛААРХ ЗОХИЦУУЛАЛТ БА НАМЫН САНХҮҮЖИЛТ

Харьцуулсан судалгаа

Судалгааны код: СТ-18/206

АГУУЛГА

Нэг. Улс төрийн намын талаарх Үндсэн хуулийн зохицуулалт

1.1. Улс төрийн нам байгуулах тухай зарим улсын Үндсэн хуулийн зохицуулалт

1.2. Улс төрийн намд тавих хязгаарлалтын тухай зарим улсын Үндсэн хуулийн зохицуулалт

1.3. Улс төрийн намын хариуцлагын тухай зарим улсын Үндсэн хуулийн зохицуулалт

1.4. Улс төрийн намд хориглосон үйл ажиллагааны тухай зарим улсын Үндсэн хуулийн зохицуулалт

Хоёр. Улс төрийн намын санхүүжилт

2.1. Төрөөс санхүүжих

2.2. Хувийн хандивлагчдаас санхүүжих

2.3. Төр болон хувийн хосолсон хувилбараар санхүүжих

2.4. Хувиараа хандивлагчдад зарцуулалтын талаар нээлттэй тайлагнах

2.5. Зарцуулах журам

2.6. Зарцуулалтын нээлттэй тайлан

Судалгааны хураангуй

192 орны Үндсэн хуульд улс төрийн намын талаар зохицуулсан эсэх, хэрэв зохицуулсан бол хэрхэн зохицуулсныг түүвэрлэн үзэхэд:

- улс төрийн нам байгуулах тухай зохицуулсан - 121 улс;
- улс төрийн намд тавих хязгаарлалтын тухай зохицуулсан - 94 улс;
- улс төрийн намын хариуцлагын тухай зохицуулсан - 38 улс;
- улс төрийн намд хориглох үйл ажиллагааны тухай зохицуулсан - 57 улс байна.

192 улсаас 86 улсын Үндсэн хуульд хүнийг “улс төр”-ийн үзэл бодлоор нь ялгаварлан гадуурхахгүй байхыг тодорхой заасан байна. Мөн дээрх улс орнуудаас 5 нь “нам төвтэй” улс байх бөгөөд эдгээр нь Хятад, Конго, Куба, БНАСАУ, Вьетнам зэрэг улс орнууд байна.

Хамрагдах улс орнуудыг дээр дурдсан 4 ангиллаар дараахь хүснэгтэд харуулав.

Үндсэн хуулийн зохицуулалтын агуулга, улсын тоо

Улсын нэр

Улс төрийн нам байгуулах тухай зохицуулсан - 121 улс

Азербайжан, Албани, Алжир, Ангол, Андорра, Аргентин, Армен, Афганистан, Багамын арлууд, Барбадос, Белиз, Бенин, Болгар, Боливи, Бразил, Буркина Фасо, Бурунди, Бутан, Вануату, Венесуэль, Габон, Гаити, Гамби, Гана, Гватемал, Гвиана, Гвиней, Гвиней-Бисау, Герман, Гондурас, Грек, Гүрж, Доминикан, Египет, Жибути, Замби, Зимбабве, Зүүн Тимор, Ирак, Иран, Испани, Итали, Йемен, Йордан, Кабо Верде, Камбож, Кени, Киргиз, Колумби, Коморос, Конго (Бүгд Найрамдах Ардчилсан), Коста-Рика, Кот д’Ивуар, Латви, Либер, Ливи, Литва, Мавритани, Мадагасгар, Македон, Малави, Мали, Мальдив, Марокко, Мексик, Мозамбик, Молдав, **Монгол**, Монтенегро, Мьянмар, Намиби, Непал, Нигер, Нигери, Никарагуа, Норвег, Өмнөд Африк, Өмнөд Солонгос (БНСУ), Өмнөд Судан, Пакистан, Папуа Шинэ Гвиней, Парагвай, Перу, Польш, Португал, Руанда, Румын, Сальвадор, Сан-Томе Принсипи, Сейшелийн арлууд, Сент-Китс ба Невис, Сент-Луис, Серб, Сири, Словак, Соломоны арлууд, Сомали, Судан, Суринам, Сьерра-Леоне, Тажикистан, Тайланд, Танзани, Того, Тувалу, Тунис, Турк, Туркменистан, Уганда, Узбекистан, Украин, Унгар, Фижийн арлууд, Франц, Хорват, Чад, Чех, Эквадор, Экваторын Гвиней, Эстони, Этиоп

Улс төрийн намд тавих хязгаарлалтын тухай зохицуулсан - 94 улс

Албани, Алжир, Ангол, Аргентин, Армен, Афганистан, Болгар, Боливи, Бразил, Бурунди, Бутан, Габон, Гаити, Гамби, Гана, Гвиана, Гвиней, Гвиней-Бисау, Герман, Гондурас, Гүрж, Доминикан, Египет, Жибути, Зимбабве, Ирак, Иран, Испани, Йемен, Йордан, Кабо Верде, Казахстан, Камерун, Кени, Кипр, Киргиз, Колумби, Коморос, Конго (Бүгд Найрамдах Ардчилсан), Коста-Рика, Кот д’Ивуар, Либер, Ливи, Литва, Маврикийн, Мавритани, Македон, Марокко, Мексик, Мозамбик, **Монгол**, Монтенегро, Мьянмар, Непал, Нигери, Никарагуа, Өмнөд

2.7. Хууль сахиулах,
албан шаардлага

2.8. Хэвлэл
мэдээллийн
хэрэгсэллээр мэдээлэл
түгээх

Улаанбаатар
2018 он

Улс төрийн
намын
хариуцлагын
тухай
зохицуулсан - 38
улс

Улс төрийн намд
хориглосон үйл
ажиллагааг
зохицуулсан - 57
улс

Солонгос (БНСУ), Өмнөд Судан, Папуа Шинэ Гвиней, Парагвай, Перу, Португал, Руанда, Румын, Сальвадор, Сан-Томе Принсипи, Сейшелийн арлууд, Сенегал, Серби, Сири, Словак, Сомали, Судан, Сьерра-Леоне, Тажикистан, Тайланд, Танзани, Того, Тунис, Турк, Туркменистан, Уганда, Узбекистан, Украин, Унгар, Фижийн арлууд, Филиппин, Франц, Хорват, Чех, Чили, Эквадор, Экваторын Гвиней, Этиоп

Албани, Армен, Болгар, Буркина Фасо, Бутан, Гамби, Гвиана, Герман, Гүрж, Египет, Жибути, Кабо Верде, Колумби, Либер, Македон, Марокко, Мексик, Молдав, Монтенегро, Мьянмар, Никарагуа, Өмнөд Солонгос (БНСУ), Пакистан, Польш, Руанда, Румын, Словак, Словени, Сьерра-Леоне, Тайван, Танзани, Турк, Узбекистан, Филиппин, Хорват, Чили, Шри Ланк, Эстони

Албани, Алжир, Ангол, Армен, Афганистан, Беларусь, Белиз, Болгар, Буркина Фасо, Бутан, Габон, Гамби, Гвиней-Бисау, Герман, Гүрж, Египет, Жибути, Ирак, Итали, Кабо Верде, Кени, Киргиз, Кот д'Ивуар, Либер, Ливи, Мавритани, Мадагасгар, Македон, Марокко, Мексик, Молдав, Монтенегро, Мьянмар, Непал, Нигер, Өмнөд Солонгос (БНСУ), Пакистан, Панам, Польш, Руанда, Румын, Сенегал, Серби, Сири, Сьерра-Леоне, Таджикистан, Тайван, Танзани, Туркменистан, Узбекистан, Украин, Филиппин, Хорват, Чили, Шри Ланк, Экваторын Гвиней, Эстони

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН СУДАЛГАА, МЭДЭЭЛЭЛ, ЛАВЛАГААНЫ АЛБА